Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Știm ce ne pregătește viitorul?

SERIA ConsEDU • MATERIALUL 3

Competențele viitorului

Ce putem învăța astăzi
pentru alegerile de mâine

Descoperă ce poți. Exersează ce vrei să dezvolți.

Material de informare și explorare
pentru elevi, părinți și cadre didactice

CJRAE Alba
Compartimentul Servicii Educaționale Specializate

Expert consilier COC
Prof. consilier școlar Badale Maria-Ioana

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Știm ce ne pregătește viitorul?

Competențele viitorului

Ce putem învăța astăzi pentru alegerile de mâine

SERIE ConsEDU • NUMĂRUL 3 • OCTOMBRIE 2026

Material de informare și lucru pentru elevi, părinți și cadre didactice

Completează materialele despre ocupațiile verzi și ocupațiile viitorului,

utile în Proiectele "Construim Viitorul" și "Merg pe drumul meu" implementate în Rețeaua CJRAE Alba

- **Pregătire utilă în mai multe direcții**

Denumirile ocupațiilor și instrumentele de lucru se schimbă. Putem începe însă să exersăm felul în care înțelegem o problemă, verificăm informații, colaborăm și învățăm ceva nou. Aceste resurse ne ajută să explorăm opțiuni și să ne revizuim planurile.

- **Ce înțelegem prin competență**

În acest material, vorbim despre folosirea împreună a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor într-o situație concretă. Pentru a verifica o informație, de exemplu, știu ce este o sursă, pot compara două documente și accept să îmi schimb concluzia când apar dovezi noi.

- **Ce arată sursele**

WEF 2025 evidențiază gândirea analitică și anticipează o importanță în creștere pentru competențe digitale, adaptabilitate și învățare continuă. LifeComp, DigComp 3.0 și GreenComp oferă repere pentru dezvoltarea personală, utilizarea responsabilă a tehnologiei și sustenabilitate. [1–4]

- **Cum folosim materialul**

Explorăm 12 repere prin comportamente și exerciții. Apoi alegem o prioritate, păstrăm dovezi ale progresului și construim un plan de exersare. Selecția este o sinteză educațională proprie, nu un clasament sau un test standardizat.

Ce competență vreau să exersez

și în ce situație voi observa că o folosesc mai bine?

Cum gândesc, învăț și lucrez cu ceilalți

Primele șase repere privesc procese personale și sociale. Se pot exersa în lecții, proiecte, activități cotidiene și consiliere. Comportamentele de mai jos sunt exemple de lucru propuse pentru acest material. Repere generale: LifeComp și WEF. [1, 2]

Competență de explorat	Cum se poate observa	Un exercițiu accesibil
1. Gândire critică și analitică	Separ faptele de presupuneri. Compar argumente și formulez o concluzie pe care o pot explica.	Caut două surse despre un program de studiu. Notez o informație confirmată și una încă neclară.
2. Rezolvarea creativă a problemelor	Clarific problema și propun mai multe soluții. Testez una și o ajustez după rezultat.	Pentru risipa de hârtie dintr-un proiect, propun trei soluții și aleg una după cost, impact și accesibilitate.
3. Gestionarea învățării	Stabilesc un obiectiv, aleg o metodă, urmăresc rezultatul și schimb metoda când nu mă ajută.	Învăț un conținut scurt, îl explic fără suport și notez ce mai trebuie să clarific.
4. Autoreglare și adaptare	Observ ce simt și cum reacționez. Aleg un răspuns potrivit, cer sprijin și ajustez un plan.	Când apare o schimbare de termen, disting ce pot reorganiza și ce trebuie discutat cu ceilalți.
5. Comunicare clară și ascultare	Îmi explic ideea potrivit interlocutorului și verific dacă am înțeles mesajul celuilalt.	Prezint o opțiune de carieră în două minute. Colegul rezumă ce a înțeles, apoi clarificăm.
6. Empatie și colaborare	Iau în considerare perspective diferite și îmi asum o contribuție clară la munca echipei.	Într-un proiect, stabilim roluri și un mod de a discuta dezacordurile. Fiecare descrie ce a realizat.

Un comportament este mai util decât o etichetă

„Am verificat sursa și am corectat informația” oferă o dovadă. „Sunt bun la orice” nu arată încă în ce situație pot folosi o competență. Caută exemple concrete, inclusiv din activități fără note sau premii.

Cum folosesc tehnologia și contribui responsabil

Următoarele șase repere completează pregătirea personală și socială. Ele combină teme din DigComp 3.0 și GreenComp cu exemple proprii pentru orientarea în carieră. Nu reproduc integral structura acestor cadre. [3, 4]

Competență de explorat	Cum se poate observa	Un exercițiu accesibil
7. Informare și discernământ media	Verific autorul, data, dovezile și scopul unui mesaj. Nu confund popularitatea cu credibilitatea.	Analizez o postare despre admitere și o compar cu documentul oficial pentru anul vizat.
8. Lucrul cu date	Citesc un tabel, înțeleg unitățile și observ limitele unei comparații.	Compar costurile a două opțiuni pe aceeași perioadă. Separ cheltuielile lunare de cele unice.
9. Utilizarea critică a AI	Aleg când îmi este util un instrument și verific rezultatul înainte de a-l folosi.	Împart un răspuns despre o ocupație în afirmații. Confirm una și marchez ce nu am verificat.
10. Siguranță și responsabilitate digitală	Protejez datele și accesul la conturi. Respect munca altora și regulile contextului.	Verific ce date personale cere un formular fictiv și discut ce este necesar pentru scopul lui.
11. Gândire sistemică și sustenabilitate	Privesc legăturile dintre resurse, oameni și mediu, inclusiv efectele unei soluții în timp.	Compar repararea cu înlocuirea unui obiect. Iau în calcul costul, durata, deșeurile și siguranța.
12. Inițiativă și decizie responsabilă	Aleg un pas realizabil, anticipez consecințe și cer feedback înainte de a continua.	Propun o îmbunătățire pentru clasă. Precizez cui folosește, resursele și cum verific rezultatul.

Competențele se combină

Într-o prezentare de proiect pot folosi simultan documentarea, analiza datelor și comunicarea. Într-o activitate practică pot conta precizia, colaborarea și responsabilitatea. Pregătirea tehnică specifică ocupației rămâne necesară.

Competențe digitale și AI în situații reale

Un cadru actualizat pentru viață învățare și muncă

DigComp 3.0, ediția din 2025, integrează AI transversal. Cadrul acoperă și informarea, colaborarea, crearea de conținut, siguranța și rezolvarea problemelor. A folosi des un telefon nu arată, singur, nivelul tuturor acestor competențe. [3]

O rutină proprie de verificare

Pas	Ce fac concret
Îmi clarific scopul	Stabilesc ce vreau să aflu și dacă am nevoie de un instrument digital.
Aleg ce informație ofer	Folosesc exemple fictive sau anonimizate. Evit introducerea datelor personale ale altora.
Examinez rezultatul	Caut afirmații verificabile, presupuneri, omisiuni și formulări prea sigure.
Verific și explic	Consult surse competente. Pot explica rezultatul în propriile cuvinte și respect regulile activității.

Mini-caz: Un răspuns care pare convingător

Exemplu fictiv: „Pentru această profesie este suficient orice curs online, iar angajarea este garantată.” Formularea nu precizează țara, calificarea, rolul sau dovada promisiunii. Nu poate fundamenta singură o alegere.

Discutăm: ce afirmație verific prima? Ce instituție poate confirma cerințele? Ce scriu dacă nu găsesc informația? Cum reformulez răspunsul fără promisiuni?

Și când lucrez fără internet

Pot compara două texte tipărite și datate, analiza un tabel sau discuta un răspuns fictiv. Accesul la tehnologie și sprijinul disponibil influențează experiențele de învățare. Lipsa unui dispozitiv nu justifică o concluzie despre potențialul elevului.

Ce păstrez în portofoliu

O afirmație inițială, sursa verificată, corectura făcută și explicația mea. Acestea arată procesul de lucru mai bine decât o captură cu un răspuns preluat fără analiză.

Legătura dintre școală, competențe și carieră

Aceeași competență poate fi utilă în ocupații diferite, la niveluri diferite. Exemplele de mai jos ilustrează transferul și nu înlocuiesc cerințele de pregătire pentru o profesie.

Experiență de învățare	Competențe pe care le pot arăta	Legătură de explorat
Un experiment sau un proiect practic	Urmez proceduri, notez observații și explic de ce rezultatul diferă de așteptări.	Roluri tehnice, laborator, controlul calității.
O dezbatere sau o prezentare	Selectez dovezi, ascult obiecții și formulez argumente.	Educație, comunicare, analiză și servicii.
Un proiect de voluntariat	Coordonez o contribuție, țin cont de beneficiari și cer feedback.	Sprijin comunitar, organizare, colaborare.
Un proiect pentru reducerea risipei	Compar soluții, costuri și efecte asupra mediului.	Instalații, mediu, organizarea resurselor.

La clasa a VIII-a

Pornesc de la activități și interese. Cercetez cum diferite trasee liceale îmi permit să exersez competențe. Alegerea liceului nu este un verdict definitiv despre valoarea sau întregul viitor profesional al elevului.

La clasa a XII-a

Compar programe de studiu, formare sau oportunități de început după sarcini și competențe. Întreb câtă practică există, ce pot demonstra la final și ce condiții de acces trebuie îndeplinite. Păstrez un plan de rezervă.

Când compar un curs sau o ofertă

Cer exemple de activități și de rezultate ale învățării. Verific statutul programului, condițiile și costurile în surse competente. O denumire precum „competențe pentru viitor” nu confirmă singură calitatea sau recunoașterea unui curs.

Întrebări pentru un profesionist

Ce faci într-o zi obișnuită? Ce competență folosești mai des decât credeai? Ce ai învățat recent? Ce experiență sigură și accesibilă ar putea încerca un elev pentru a înțelege domeniul?

Fișă personală: Dovezile competențelor mele

Nume sau cod opțional _____ Clasa _____ Data _____

Alege exemple recente din școală, familie, timp liber sau voluntariat. Poți lăsa rânduri necompletate. Nu se calculează un scor și nu este necesar să fii la fel de pregătit în toate domeniile.

Reper	Un exemplu concret din experiența mea
1. Gândire critică și analitică	
2. Rezolvarea creativă a problemelor	
3. Gestionarea învățării	
4. Autoreglare și adaptare	
5. Comunicare și ascultare	
6. Empatie și colaborare	
7. Informare și discernământ media	
8. Lucrul cu date	
9. Utilizarea critică a AI	
10. Responsabilitate digitală	
11. Gândire sistemică și sustenabilitate	
12. Inițiativă și decizie responsabilă	

O resursă pe care o recunosc la mine

Aleg un exemplu și explic ce am făcut eu, în ce context și cu ce rezultat.

_____

_____

O prioritate de dezvoltare

Ce aș vrea să pot face mai bine? De ce contează pentru o situație reală din viața mea?

_____

_____

Păstrez această fișă în portofoliu. Aleg ce împărtășesc în grup și ce prefer să discut individual.

Fișă de lucru: Planul meu pentru 30 de zile

Competența aleasă _____ Data de început _____

Aleg o singură prioritate și o sarcină pe care o pot repeta. Exemplu: „Vreau să verific două surse înainte să folosesc o informație într-un proiect”. Ajustez volumul la timpul și resursele mele.

Cum arată obiectivul meu

Până la data _____ voi putea _____
În situația _____

Etapă	Ce voi face concret	Dovadă și feedback
Zilele 1–7 Îmi observ punctul de pornire		
Zilele 8–14 Exersez cu sprijin		
Zilele 15–21 Încerc într-o situație nouă		
Zilele 22–30 Compar și ajustez		

Resurse și sprijin

Am nevoie de _____. Pot cere ajutor de la _____.
Dacă apare _____, voi adapta planul astfel _____.

Ce observ la final

Ce fac acum mai clar, mai autonom sau mai potrivit situației? Ce exemplu susține progresul și ce vreau să continui?

Comparația urmărește propria evoluție. Dacă sarcina nu a fost potrivită sau accesibilă, o schimb împreună cu persoana de sprijin.

Sprijin pentru elevi, părinți și profesori consilieri

Pentru elevi

Alege un exemplu pe care îl poți explica, nu o etichetă pe care trebuie să o aperi. Cere feedback despre o sarcină concretă. O greșeală poate deveni punct de pornire pentru revizuire; ai voie să ceri timp, explicații și sprijin.

Pentru părinți

Întrebările „Cum ai procedat?” și „Ce ai încerca diferit?” susțin reflecția. Oferă ocazii potrivite vârstei pentru planificare, decizii și responsabilități. Observă progresul fără comparații cu alți copii și discută resursele reale ale familiei.

Pentru profesori consilieri

Leagă competența de interese, experiențe și opțiuni. Oferă variante de răspuns oral, scris sau practic și exemple fictive pentru situații sensibile. Evită concluziile despre potențial pe baza unei singure fișe. Păstrează confidențialitatea produselor personale.

Propunere de atelier de 50 de minute

Timp	Activitate	Rezultat de lucru
5 minute	Un exemplu de schimbare într-o ocupație.	O întrebare de explorare.
10 minute	Analiza unui caz sau a unui răspuns AI fictiv.	O afirmație de verificat.
15 minute	Selecție din fișa dovezilor personale.	O resursă și o prioritate.
15 minute	Planul de exersare pentru 30 de zile.	O sarcină și o dovadă de urmărit.
5 minute	Încheiere voluntară și sprijin necesar.	Un prim pas realizabil.

❖ **Legătura cu proiectele ConsEDU**

În „Construim Viitorul”, materialul poate susține autocunoașterea și legătura dintre școală și ocupații.

În „Merg pe drumul meu”, poate completa explorarea programelor, pregătirea pentru primul job și planul de tranziție. Activitățile de 30 de zile pot continua între întâlniri.

Materialul susține informarea și conversația de consiliere. Fișele sunt instrumente educaționale de reflecție, nu teste de aptitudini, evaluări clinice sau certificări de competențe.

Surse și limite de interpretare

Materialul combină repere din sursele de mai jos cu explicații, exemple, fișe și activități proprii. Nu reproduce un instrument oficial de evaluare.

[1] World Economic Forum (2025). The Future of Jobs Report 2025 – Skills outlook

Deschide sursa oficială

Așteptări globale ale angajatorilor pentru competențe și schimbările până în 2030. Prognozele diferă între industrii și țări.

[2] Comisia Europeană, Joint Research Centre (2020). LifeComp conceptual reference model

Deschide sursa oficială

Repere personale, sociale și pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Cadrul este conceptual și neprescriptiv.

[3] Comisia Europeană, Joint Research Centre (2025). DigComp 3.0

Deschide sursa oficială

Cadru european actualizat pentru competența digitală, cu AI integrată transversal. Exemplele din acest material sunt formulate pentru context școlar.

[4] Comisia Europeană, Joint Research Centre (2022). GreenComp conceptual reference model

Deschide sursa oficială

Repere pentru sustenabilitate, inclusiv gândire sistemică, explorarea viitorurilor și acțiune.

Cum citim corect aceste surse

O prognoză despre muncă arată o direcție posibilă, în condițiile analizate. Un cadru de competențe organizează idei pentru învățare; nu este automat un test și nu prezice o carieră. Lista celor 12 repere este o selecție proprie pentru orientare și nu corespunde unei clasificări unice oficiale.

Despre adaptarea pentru această serie

Sinteză educațională în limba română, cu formulări și activități proprii, pentru seria ConsEDU a CJRAE Alba. Conținutul nu constituie o traducere oficială a cadrelor europene. Comisia Europeană nu este responsabilă pentru această adaptare, iar citarea surselor nu implică aprobarea materialului de către instituțiile citate.

Continuitatea seriei

Nr. 1: Ocupațiile verzi — contribuția muncii la mediu.
Nr. 2: Ocupațiile viitorului — explorarea schimbărilor din muncă.
Nr. 3: Competențele viitorului — resurse și experiențe de învățare pentru propriile alegeri.